

Crewyr Cadw

Macbeth

Golygfeydd i chi eu perfformio

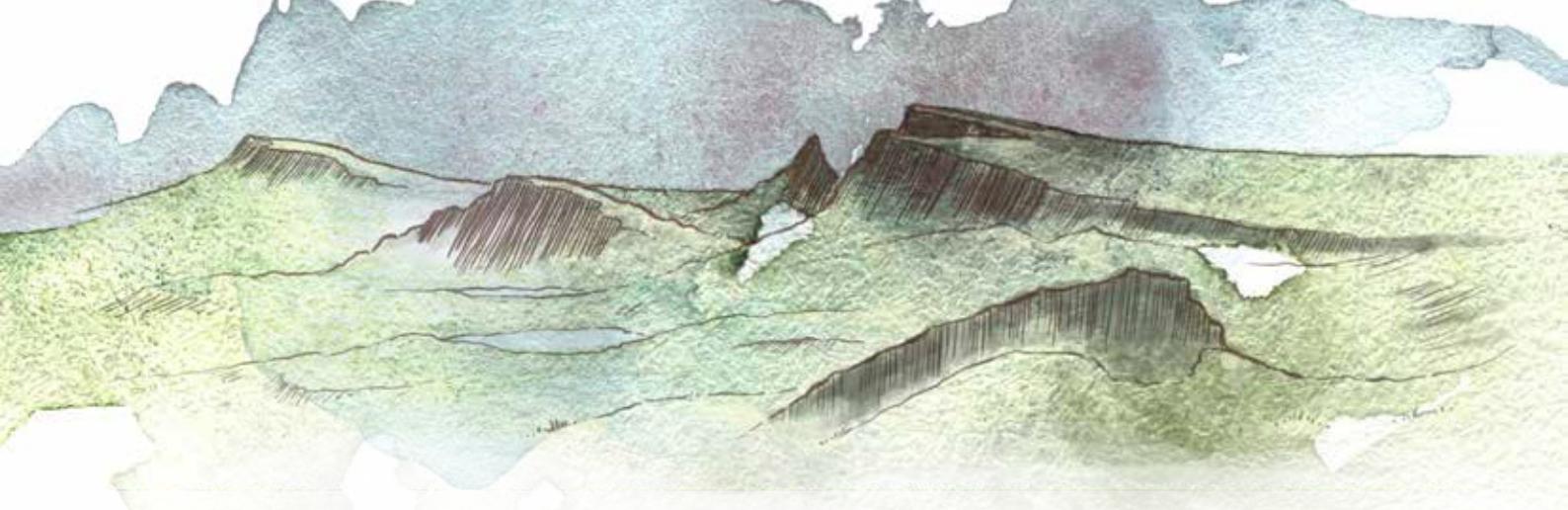
Ysgrifennwyd gan: William Shakespeare
Addaswyd gan: Janys Chambers
Cyfarwyddwr Celf: Nick Price
Cynhyrchwyd gan: Turnip Starfish Limited

 Cadw

Stori Macbeth

cadw.llyw.cymru

Golygfeydd i chi eu perfformio

Dyma bump o olygfeydd o Macbeth i chi eu perfformio. (Os ydych gartref, bydd arnoch angen o leiaf un person arall o'ch teulu neu o blith eich ffrindiau i wneud hyn.)

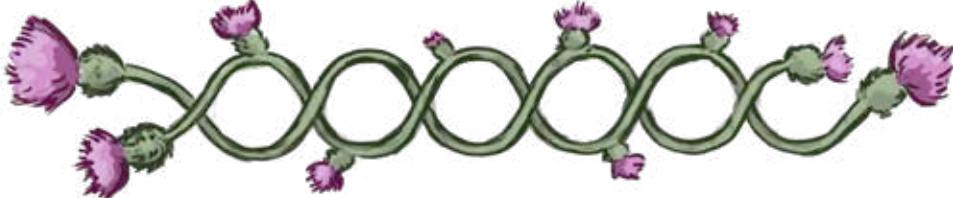
Act 1, Golygfa 1: Mae'r tair Gwrach yn cynllunio i gwrdd â Macbeth – (byr, 3 actor)

Act 1, Golygfa 3: Mae Macbeth a Banquo yn cwrdd â'r tair Gwrach – (5 actor)

Act 2, Golygfa 2: Mae Macbeth a'r Arglwyddes Macbeth yn ceisio llofruddio'r Brenin (2 actor)

Act 5, Golygfa 1: Mae Boneddiges Breswyl a Meddyg yn gwylio'r Arglwyddes Macbeth yn cerdded yn ei chwsg – (3 actor)

Act 5, Golygfa 5: Mae Negesydd yn rhoi newyddion drwg i Macbeth – (byr, 2 actor)

Sut i fynd ati i ymarfer

1. Sut mae dechrau?

Cyn gwneud dim, eisteddwch i lawr a darllenwch trwy'r golygfeydd yn uchel gyda'ch gilydd sawl gwaith, a gwnewch yn siŵr bod pawb yn deall popeth.

2. Sut mae penderfynu pwysy'n chwarae pa ran?

Rheol bwysig: gall unrhyw un chwarae unrhyw beth yn y theatr. Gall actorion o bob rhyw chwarae rhan unrhyw gymeriad, a thrwy ddefnyddio eu cyrff a'u lleisiau yn ddychmygus gallant bortreadu unrhyw beth arall hefyd: rhan o'r set, celfi, drysau, anifeiliaid, y tywydd...

Dechreuwch trwy gael pobl i ddweud pa rannau y byddent yn hoffi eu chwarae, ac os oes unrhyw wrthdaro neu anghydweld ceisiwch drafod y sefyllfa a'i datrys. Os bydd pob ymdrech i wneud hynny'n methu, gallwch daflu ceiniog.

3. Sut mae mynd i'r afael â'r iaith ryfedd?

Mae geiriau wedi newid llawer ers dyddiau Shakespeare. Meddyliwch faint o eiriau newydd, cyfarwydd i chi, sydd wedi ymddangos yn ystod yr ychydig flynyddoedd diwethaf yn unig – ac yna lluoswch nhw â 400 o flynyddoedd. Mae ystyr geiriau neu'r modd rydym yn eu sillafu wedi newid; mae rhai wedi diflannu'n gyfan gwbl; ac mae rhai newydd wedi'u dyfeisio. Oherwydd hynny, gall fod yn anodd darllen a deall iaith Shakespeare. Rhaid i chi chwilio am ystyr geiriau, fel pe baent wedi'u hysgrifennu mewn iaith arall, fel Ffrangeg – ond mae'n werth gwneud hynny oherwydd bod gwaith Shakespeare mor wych.

Er mwyn eich helpu, rwyf wedi bod yn chwilio am ystyr rhai geiriau ar eich rhan ac wedi rhestru ystyron rhai o'r geiriau anoddaf. (Gallwch weld yr ystyron hynny ar hyd ymyl y tudalennau.) Weithiau, rwyf wedi rhoi gair haws yn lle gair anodd, neu hyd yn oed wedi neidio dros ambell linell anodd, gan geisio cadw rhythm yr holl beth. Mae rhythm yn bwysig iawn yng ngwaith Shakespeare. Rwyf hefyd wedi moderneiddio'r sillafu a'r atalnodi yn y golygfeydd; ac wedi ychwanegu rhai cyfarwyddiadau llwyfan. Rhowch gynnig arni – mae'n haws na'r disgwyl!

4. Ble mae mynd ati i ymarfer a pherfformio'r golygfeydd?

Os ydych yn yr ysgol, gallwch ymarfer a pherfformio yn y neuadd neu mewn ystafell ddosbarth hyd yn oed, os gallwch glirio digon o le (ac os yw eich athro neu athrawes yn cytuno). Os ydych gartref, gallwch ymarfer a pherfformio yn eich ystafell wely neu yn yr ystafell fyw. Peidiwch â phoeni os yw'r lle yn fach. Weithiau, gall gweithio mewn lle cyfyng wneud i actorion fod yn fwy dychmygus.

Efallai y byddai'n syniad da i chi greu eich golygfeydd dan do, ond pan fyddwch yn barod rhowch gynnig ar gynnal yr ymarferion olaf ac ar berfformio'r golygfeydd sy'n digwydd yn yr awyr agored y tu allan – ar gae neu iard yr ysgol, neu yn yr ardd neu'r iard gefn os ydych gartref. (Neu efallai y gallech fynd i'r parc lleol hyd yn oed – cewch ag oedolyn gyda chi.) Wrth gwrs, bydd yn dibynnu ar y tywydd. A byddwch yn ofalus – mae'n fwy anodd canolbwytio yn yr awyr agored ac mae lleisiau pobl yn gallu mynd ar goll ar y gwynt. Mae angen lleisiau mawr iawn i berfformio yn yr awyr agored.

Os byddwch yn perfformio'r golygfeydd sy'n digwydd yn yr awyr agored y tu allan, does dim byd yn eich rhwystro rhag perfformio'r golygfeydd sy'n digwydd dan do y tu mewn. Gall y gynulleidfa symud gyda chi o'r awyr agored i mewn i'r adeilad (os nad yw'n rhy bell). Pan fydd perfformiad yn teithio fel hyn, caiff ei alw'n berfformiad promenâd.

5. Sut mae dod â'r golygfeydd yn fyw?

Ewch drwy'r golygfeydd sawl gwaith, dro ar ôl tro. A yw eich cymeriad eisiau symud ar unrhyw adeg? Bydd creu symudiadau a gweithredoedd corfforol yn helpu i ddod â'ch golygfa yn fyw, ond peidiwch â'u hychwanegu ar hap; peidiwch â symud neu wneud rhywbeth oni bai bod eich cymeriad eisiau gwneud hynny mewn gwirionedd; ac yna ewch amdani – byddwch yn feiddgar.

A phan fydd disgwyl i chi aros yn llonydd, ceisiwch aros yn llonydd iawn. Peidiwch â symud eich traed neu chwarae â'ch gwallt. Mae llonyddwch yn gwneud i chi edrych yn bwerus ac yn galluogi'r gynulleidfa i ganolbwytio ar yr hyn yr ydych yn ei ddweud.

Ar gyfer pob golygfa, fe welwch chi fod yna rai heriau actio gwahanol.

Act 1, Golygfa 1 – Heriau actio

1. Creu cymeriadau'r Gwrachod. Meddyliwch am y cwestiynau hyn: ai Gwrachod ydynt mewn gwirionedd, neu bobl gyffredin sydd am wneud drygioni? Sut olwg sydd arnynt? (Mewn golygfa ddiweddarach, mae Banquo yn dweud eu bod yn edrych fel menywod â barf, ond pa nodweddion eraill sydd ganddynt?) Ydyn nhw i gyd yn edrych yr un fath, neu'n wahanol? Rydym yn gwybod eu bod weithiau yn siarad mewn cwpled (parau o linellau) sy'n odli neu'n lled-odli, ond sut leisiau sydd ganddynt? Ydyn nhw'n wahanol, neu i gyd yr un peth? Faint yw oed y Gwrachod – heb oed, o wahanol oed, o'r un oed? A oes gan un ohonynt fwy o awdurdod neu lai o awdurdod na'r lleill? Sut mae'r Gwrachod yn symud?
2. Cyrraedd a gadael y llwyfan yn ddramatig. Sut gall y Gwrachod gyrraedd y llwyfan yn ddramatig? Ydyn nhw'n neidio i'r llwyfan o fan uchel? Yn rhedeg neu'n troelli i'r llwyfan yn gyflym? Yn hercian i'r llwyfan yn araf? Yn gwneud sŵn wrth ddod i'r llwyfan? Ydyn nhw'n gadael y llwyfan yn yr un ffordd neu mewn ffordd wahanol?
3. Creu awyrgylch. Roedd pobl yn oes Shakespeare yn credu bod Gwrachod yn bodoli, ac roedd arnynt eu hofn. Felly, roedd Shakespeare am i'w olygfa agoriadol fod yn un oedd yn codi ofn. Beth allwch chi ei wneud i ychwanegu awyrgylch at eich golygfa?
4. Creu effeithiau sain. Roedd Shakespeare am i'r olygfa ddechrau â storm o fellt a tharanau. Sut gallwch chi greu'r effaith hon? Gan ddefnyddio offerynnau cerdd neu bethau eraill, dalennau o gerdyn, eich lleisiau? Allwch chi greu effeithiau sain ar gyfer unrhyw beth arall yn yr olygfa, e.e. y gath, neu'r llyffant?
5. Creu stori glir i'r gynulleidfa. Mae'r Gwrachod yn rhannu gwybodaeth bwysig yn yr olygfa: am y twydd rhyfedd; bod brwydr wedi bod; nad yw dim fel y mae'n ymddangos; eu bod yn mynd i gwrdd â Macbeth, y caiff ei enw ei ddweud yma am y tro cyntaf yn y ddrama. Beth gallwch chi fel actorion ei wneud â'ch llais i sicrhau bod y wybodaeth, a'r stori, yn glir?

A DESERT PLACE* (deserted)

THUNDER AND LIGHTNING. THREE WITCHES ENTER.

FIRST WITCH When shall we three meet again
 In thunder, lightning, or in rain?

SECOND WITCH When the hurlyburly's done,* (chaos is over)
 When the battle's lost and won.

THIRD WITCH That will be 'ere the set of sun. * ('ere, pronounced like 'air', means 'before')

FIRST WITCH Where the place?

SECOND WITCH Upon the heath.* (moor)

THIRD WITCH There to meet with Macbeth.

FIRST WITCH I come, Graymalkin!* (her pet cat)

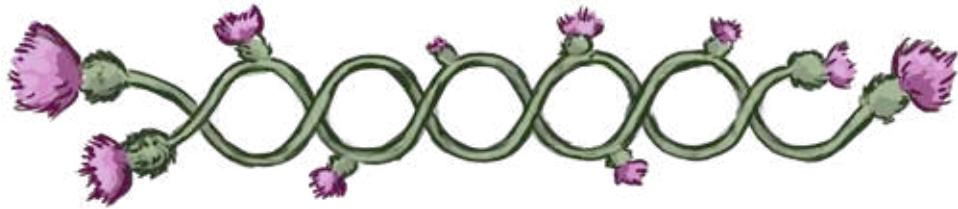
SECOND WITCH Paddock* calls. (her pet toad)

THIRD WITCH Anon.* (soon)

ALL Fair is foul, and foul is fair:*(good is bad and bad is good)
 Hover through the fog and filthy air.

THEY ALL EXIT.

Act 1, Golygfa 3 – Heriau actio

1. Creu cymeriadau Macbeth a Banquo. Cofiwch fod y ddu gymeriad hyn yn Arglwyddi, ond yn filwyr hefyd; Cadfridogion uchel eu rheng. Sut gallwch ddangos hynny? Er enghraifft, sut maent yn sefyll neu'n cerdded? Maent newydd ennill brwydr fawr, felly mae'n rhaid eu bod yn teimlo'n fuddugoliaethus ond yn flinedig iawn. Sut mae dangos hynny wrth iddynt ddod i'r llwyfan? Maent yn hen gyfeillion hefyd. Sut mae dangos hynny yn yr olygfa hon?
2. Creu elfen o syndod. Yng nghyfnod Shakespeare, byddai'r Gwrachod wedi defnyddio trapddor er mwyn ymddangos yn yr olygfa hon fel pe bai drwy hud, ond mae'n siŵr na fydd trapddor gennych chi! Sut, felly, gallwch ddod â'r Gwrachod i'r llwyfan mewn modd sy'n peri syndod i Macbeth a Banquo, ac i'r gynulleidfa?
3. Sicrhau bod ymateb Macbeth a Banquo i'r broffwydoliaeth yn glir. Sut mae'r ddu gymeriad yn ymateb i broffwydoliaeth y Gwrachod? A yw eu hymatebion yn wahanol? Pwy sy'n ofni neu'n rhyfeddu fwyaf? Pwy sy'n gwrando fwyaf ar yr union eiriau y mae'r Gwrachod yn eu dweud, a phwy sy'n cael ei gyffroi fwyaf ganddynt? Beth gallwch chi fel actorion ei wneud i ddangos yr ymatebion gwahanol hyn?
4. Creu symudiadau'r Gwrachod. Pan fydd y Gwrachod yn siarad â Macbeth a Banquo, nid sgwrs gyffredin mohoni. Mae yna batrwm: maent yn siarad mewn trefn benodol; maent yn ailadrodd geiriau; maent yn siarad mewn damhegion; maent yn gwrthdroi brawddegau. Allwch chi ddod o hyd i batrwm o symudiadau corfforol ar gyfer y Gwrachod, sy'n adlewyrchu neu'n ategu patrwm y geiriau?
5. Cael y Gwrachod i adael y llwyfan. Rhaid i'r Gwrachod ddiflannu. Sut gallant wneud hynny?

Act 1, Golygfa 3

ENTER MACBETH AND BANQUO IN RATHER MIXED WEATHER.

- MACBETH So foul and fair a day I have not seen.
- BANQUO How far is it called to Forres?* ([how far is it supposed to be to Forres, where the King's camp is?](#))
(THE WITCHES APPEAR)
What are these
So withered and so wild in their attire,
That look not like the inhabitants of the earth,
And yet are on it? (TO THE WITCHES) Are you living?
Are you anything that man may question?
(THE WITCHES PUT THEIR FINGERS ON THEIR LIPS)
You seem to understand me,
By each at once her choppy* finger laying ([chapped](#))
Upon her skinny lips. You should be women,
And yet your beards forbid me to believe
That you are so.
- MACBETH Speak, if you can. What are you?
- FIRST WITCH All hail, Macbeth! Hail to thee, Thane of Glamis!* ([Lord of Glamis, pronounced 'Glarms'](#))
- SECOND WITCH All hail, Macbeth, hail to thee,* Thane of Cawdor! ([you](#))
- THIRD WITCH All hail, Macbeth, thou shall be King hereafter!* ([you shall be King in the future](#))
- BANQUO (TO MACBETH)
Good sir, why do you start;* and seem to fear ([jump](#))
Things that do sound so fair?
(TO THE WITCHES)
In the name of truth,
Are you fantastical, or that indeed,
Which outwardly you show?* My noble partner ([which you look on the outside](#))
You greet with present grace* and great prediction ([title](#))
That he seems rapt* with it: to me you speak not. ([riveted](#))
If you can look into the seeds of time,
And say which grain will grow and which will not,
Speak then to me, who neither begs nor fears
Your favours or your hate.
- FIRST WITCH Hail!
- SECOND WITCH Hail!
- THIRD WITCH Hail!

FIRST WITCH Lesser than Macbeth, and greater.

SECOND WITCH Not so happy, yet much happier.

THIRD WITCH Thou shall get kings, though thou be none.* (*You shall be the father of Kings, though you won't be one*)
So all hail, Macbeth and Banquo!

FIRST WITCH Banquo and Macbeth, all hail!

MACBETH Stay,* you unclear speakers, tell me more: (*wait*)
By my father's death I know I am Thane of Glamis;
But how of Cawdor? The Thane of Cawdor lives,
A prosperous gentleman; and to be King
Stands not within the prospect* of belief, (*possibility*)
No more than to be Cawdor. Say from where
You get this strange intelligence?* or why (*information*)
Upon this blasted heath you stop our way
With such prophetic greeting? Speak, I charge* you. (*command*)

THE WITCHES VANISH.

BANQUO The earth has bubbles, as the water has,
And these are of them. Whither* are they vanished? (*where*)

MACBETH Into the air; and what seemed corporal* melted (*like bodies*)
As breath into the wind. Would* they had stayed! (*if only*)

BANQUO Were such things here as we do speak about?
Or have we eaten on the insane root* (*trance-making herb*)
That takes the reason prisoner?

MACBETH Your children shall be Kings.

BANQUO You shall be King.

MACBETH And Thane of Cawdor too: went it not so?

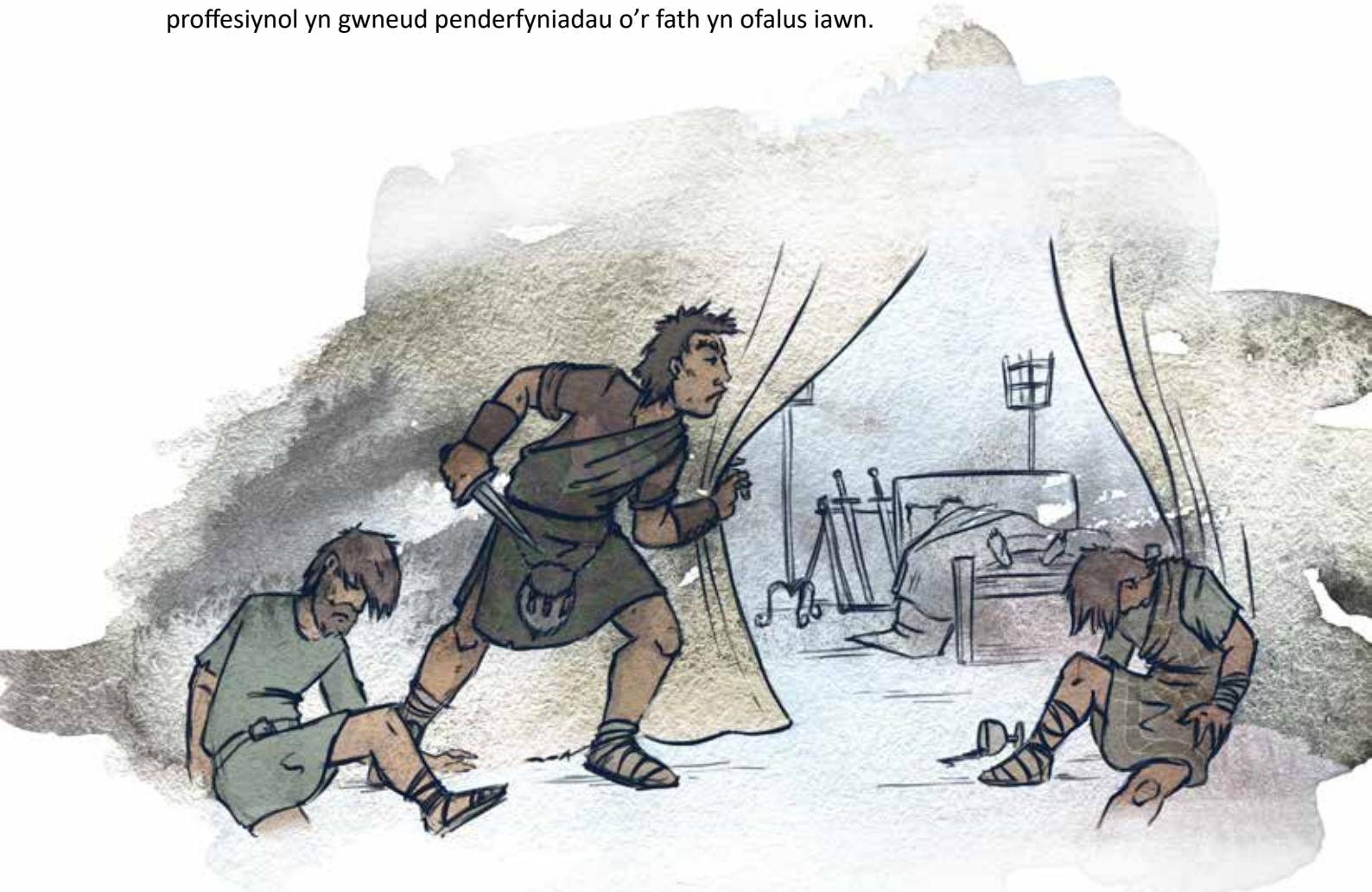
BANQUO To the self-same* tune and words. (*exact same*)

THEY SET OFF AGAIN AND EXIT.

Act 2, Golygfa 2 – Heriau actio

1. Creu cymeriad yr Arglwyddes Macbeth. Dewch o hyd i'r holl gliwiau sy'n dangos beth yw cyflwr meddwl yr Arglwyddes Macbeth yng ngolygfa 2, a lluniwch restr. Mae ei hagwedd at y llofruddiaeth a rhan Macbeth ynddi yn newid sawl gwaith. Nodwch ble mae'r newidiadau'n digwydd, er mwyn i chi allu sicrhau nad yw'r cymeriad yr un fath drwy'r olygfa gyfan a'i bod yn 'mynd ar siwrnai'.
2. Creu'r effeithiau sain y mae eu hangen yn yr olygfa. Mae angen sŵn tylluan yn yr olygfa hon a sŵn curo mwyfwy taer ar borth trwm, enfawr y castell. Beth yw'r ffordd orau o greu'r effeithiau hyn?
3. Creu cymeriad Macbeth. Dewch o hyd i'r holl gliwiau sy'n dangos beth yw cyflwr meddwl Macbeth yng ngolygfa 2, a lluniwch restr. Sut mae'n wahanol i gyflwr meddwl ei wraig? Fel ei wraig, mae Macbeth yn newid wrth i'r olygfa fynd rhagddi. Nodwch sut a ble mae'n newid, fel bod siâp i'r siwrnai y mae'n mynd arni ac fel nad yw'r un fath drwy'r olygfa gyfan.
4. Creu effaith angenrheidiol y gwaed yn yr olygfa. Yn amlwg, byddai modd prynu 'gwaed ffug' ar gyfer yr olygfa hon, ond mae'n bosibl nad oes gan yr ysgol na chi fel actorion yr arian i wneud hynny. Sut gallech chi greu'r effaith hon mewn ffordd arall? Mae cyllideb fach yn aml yn gallu arwain at syniadau dyfeisgar iawn! Os byddwch yn defnyddio unrhyw fath o hylif neu golur, gwnewch yn siŵr eu bod yn ddiogel ac nad oes gan neb alergedd iddynt. A oes yna unrhyw atebion diddorol eraill?
5. Dod o hyd i'r eiliad pan fydd yr Arglwyddes Macbeth yn cymryd y dagerau oddi ar Macbeth. Nid yw'n glir o'i haraith pryd yn union y mae'n gwneud hynny – pa adeg yw'r adeg fwyaf cywir ac effeithiol iddi wneud hynny? Ynghanol yr arraith neu ar ei diwedd? Ym mha linell? Mae actorion proffesiynol yn gwneud penderfyniadau o'r fath yn ofalus iawn.

Act 2, Golygfa 2

IT IS THE MIDDLE OF THE NIGHT. LADY MACBETH, FULLY DRESSED, WAITS FOR MACBETH IN THE INNER COURTYARD OF THE CASTLE. HE IS INSIDE THE CASTLE, MURDERING THE KING.

LADY MACBETH That which has made them drunk has made me bold;
 What has quenched them has given me fire.
 (SHE THINKS SHE HEARS SOMETHING)
 Hark! (AN OWL HOOTS) Peace!
 It was the owl that shrieked. He is about it:
 The doors are open; and the surfeited* guards (*drugged*)
 Do mock their charge* with snores: I have drugged (*make a mockery of their responsibility*)
 their possets,* (*hot drinks of milk and wine*)
 That death and nature do contend about them,* (*are in competition over them*)
 Whether they live or die.

MACBETH (FROM INSIDE. HE THINKS HE'S HEARD A VOICE) Who's there? What, ho!

LADY MACBETH Alas, I am afraid they have awaked,
 And 'tis not done. The attempt, and not the deed
 Condemns us. Hark! (LISTENS) I laid their daggers ready;
 He could not miss them. Had he not resembled
 My father as he slept, I had done it.

MACBETH ENTERS, HOLDING DAGGERS, COVERED IN BLOOD.

My husband!

MACBETH I have done the deed. Didst thou* not hear a noise? (*you*)

LADY MACBETH I heard the owl scream and the crickets cry.
 Did not you speak?

MACBETH When?

LADY MACBETH Now.

MACBETH As I descended?* (*came downstairs*)

LADY MACBETH Aye.

MACBETH Hark!
 Who lies in the second chamber?* (*bedroom*)

LADY MACBETH Donalbain.* (*The King's younger son*)

MACBETH (LOOKING AT HIS HANDS) This is a sorry sight.

LADY MACBETH A foolish thought, to say a sorry sight.

MACBETH

(TALKING ABOUT WHAT HE THINKS HE'S HEARD)

Someone did laugh in his sleep; someone cried 'Murder!'
So they did wake each other; I stood and heard them.
But then they said their prayers, and settled them
Again to sleep.

LADY MACBETH

There are two lodged* together. ([staying](#))

MACBETH

One cried 'God bless us!' and 'Amen' the other;
As if they saw me with these hangman's hands.
Listening to their fear, I could not say 'Amen,'
When they did say 'God bless us!'

LADY MACBETH

Consider it not so deeply.* ([Don't worry about it so much](#))

MACBETH

But wherefore* could not I pronounce 'Amen'? ([why](#))
I had most need of blessing, and 'Amen'
Stuck in my throat.

LADY MACBETH

These things must not be thought
Of in this way; so, it will make us mad.

MACBETH

Methought I heard a voice cry 'Sleep no more!
Macbeth does murder sleep', the innocent sleep-

LADY MACBETH

What do you mean?

MACBETH

The voice cried 'Sleep no more!' to all the house:
'Glamis hath murdered sleep, and therefore Cawdor
Shall sleep no more; Macbeth shall sleep no more.'

LADY MACBETH

Who was it that thus* cried? Why, worthy Thane, ([like that](#))
You do unbend your noble strength, to think
So brainsickly of things. Go get some water,
And wash this filthy witness from your hand.
(SHE SUDDENLY REALISES HE IS HOLDING THE DAGGERS)
Why did you bring these daggers from the place?
They must lie there. Go carry them; and smear
The sleepy guards with blood.

MACBETH

I'll go no more:
I am afraid to think what I have done;
Look on it again I dare not.

LADY MACBETH

Infirm* of purpose! ([weak](#))
Give me the daggers: the sleeping and the dead
Are but as pictures. It is the eye of childhood * ([only the imagination of children](#))
That fears a painted devil.* If he does bleed, ([a picture – even of a devil](#))
I'll paint the faces of the grooms with it;
For it must seem their guilt.

SHE EXITS WITH THE DAGGERS. THERE IS A KNOCKING AT THE CASTLE GATE.

MACBETH

What is that knocking?
How is it with me, when every noise appals me?
(HE LOOKS AT HIS HANDS)
What hands are here? Ha! They pluck out mine eyes.* (my hands pull my eyes onto 'stalks' – also make me want to pull my eyes out)
Will all great Neptune's* ocean wash this blood (god of the sea)
Clean from my hand? No, this my hand will rather
Turn multitudinous seas incarnadine,* (crimson)
Making the green sea red.* (if I tried to wash the red blood off my hands in the green sea, I would instead turn the sea red)

LADY MACBETH RE-ENTERS WITHOUT THE DAGGERS. HER HANDS ARE NOW COVERED IN BLOOD.

LADY MACBETH

My hands are of your colour; but I shame* (would be ashamed)
To wear a heart so white.

THERE IS A KNOCKING AT THE CASTLE GATE.

I hear a knocking
At the south entry. Retire we to our chamber;
A little water clears us of this deed.
How easy is it, then! Your constancy
Has left you unattended.* (firmness has deserted you)

THERE IS MORE KNOCKING.

Hark! more knocking.
Get on your nightgown, lest occasion call us,* (in case anything happens)
And shows us to be watchers.* Be not lost (shows we are up and awake)
So poorly in your thoughts.

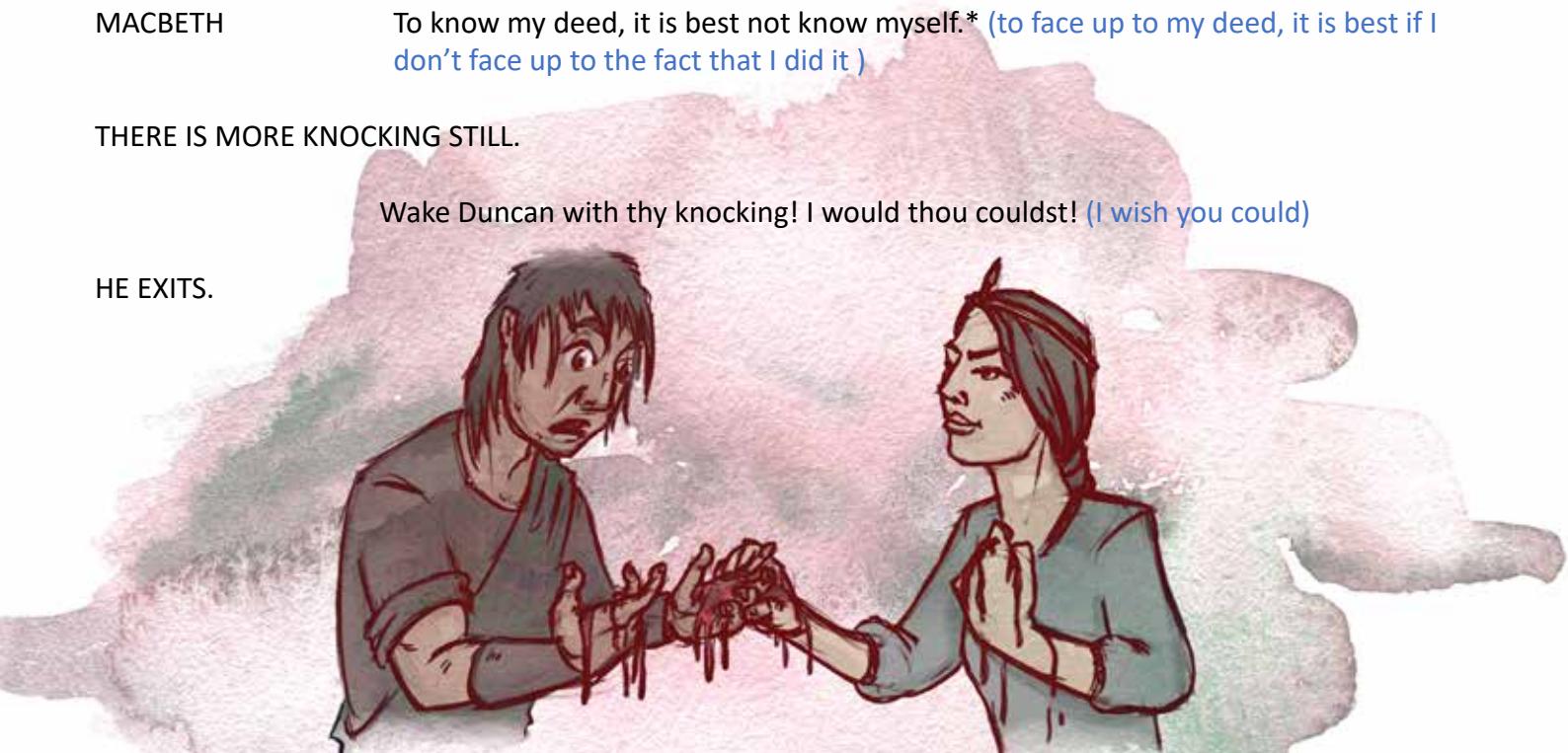
MACBETH

To know my deed, it is best not know myself.* (to face up to my deed, it is best if I don't face up to the fact that I did it)

THERE IS MORE KNOCKING STILL.

Wake Duncan with thy knocking! I would thou couldst! (I wish you could)

HE EXITS.

Act 5, Golygfa 1 – Heriau actio

1. Creu awyrgylch canol nos. Sut gallwch chi fel actorion ddangos ei bod yn berfeddion nos? Ystyriwch sut mae'r ddau sy'n gwyllo yn symud a sut maent yn siarad.
2. Creu eu cuddfan. Ble a sut gall y Meddyg a'r Foneddiges Breswyl guddio i wyllo'r Arglwyddes Macbeth?
3. Sicrhau bod yr actio'n argyhoeddi wrth i'r Arglwyddes Macbeth gerdded yn ei chwsg. Sut gallwch wneud iddi ymddangos fel pe bai'r Arglwyddes Macbeth yn cerdded yn ei chwsg? Sut mae'n symud? A yw'n symud yn yr un ffordd ag y mae pan fydd yn effro? Neu mewn ffordd wahanol? Ar beth mae ei llygaid yn canolbwytio? Sut mae'n siarad? A yw'n siarad yr un fath ag arfer, neu'n wahanol?
4. Siarad mewn dyfyniadau. Wrth gerdded yn ei chwsg, mae'r Arglwyddes Macbeth yn dyfynnu sawl peth a ddywedodd yn y gorffennol, ar sawl achlysur gwahanol, rhai ohonynt wrth Macbeth. Ceisiwch weld pa linellau sy'n perthyn i ba adeg. Pa frawddegau sy'n dod o'r gorffennol - (ac o ba achlysur yn union) - a pha rai sy'n cael eu dweud yn y presennol? Pa bethau sy'n cael eu dweud wrth Macbeth a pha bethau sy'n cael eu dweud wrthi hi ei hunan? Sut gall y sawl sy'n chwarae rhan yr Arglwyddes Macbeth wneud yr atgofion a'r teimladau cymysglyd hyn yn glir?
5. Creu cymeriadau clir ar gyfer y Meddyg a'r Foneddiges Breswyl. Mae'r Meddyg a'r Foneddiges Breswyl yn gymeriadau gwahanol iawn. Rhestrwch y cliwiau y gallwch ddod o hyd iddynt yn yr olygfa am y naill a'r llall. Beth yw'r prif wahaniaethau rhyngddynt? Faint, dybiwch chi, yw eu hoed? Sut mae eu swyddi gwahanol a'u perthynas wahanol â'r Frenhines yn effeithio arnynt? Beth yw eu hagweddau gwahanol wrth weld yr Arglwyddes Macbeth yn cerdded yn ei chwsg, a pham mae eu hagweddau'n wahanol?

Act 5, Golygfa 1

NIGHT-TIME. A DOCTOR AND GENTLEWOMAN ENTER A CASTLE CHAMBER.

DOCTOR I have two nights watched with you, but can perceive* ([see](#)) no truth in your report.
When was it she last walked?

GENTLEWOMAN Since His Majesty went into the field,* ([has called his army together](#)) I have seen her rise from her bed, throw her night-gown upon her, unlock her closet,* ([desk](#)) take out paper, fold it, write upon it, read it, afterwards seal it, and again return to bed; yet all this while in a most fast sleep.

DOCTOR A great perturbation* ([disturbance](#)) in nature, to receive at once the benefit of sleep, and do the effects of watching! In this slumbery agitation, besides her walking and other actual performances, what, at any time, have you heard her say?

GENTLEWOMAN That, sir, which I will not report after her.

DOCTOR You may to me: and it is most meet* ([right](#)) you should.

GENTLEWOMAN Neither to you nor anyone; having no witness to confirm my speech.

ENTER LADY MACBETH, IN HER NIGHTDRESS, HOLDING A CANDLE.

Look you, here she comes! This is her very guise;* ([look](#)) and, upon my life, fast asleep. Observe her; stand close.

DOCTOR How came she by that light?

GENTLEWOMAN Why, it stood by her: she has light by her continually; 'tis her command.

DOCTOR You see, her eyes are open.

GENTLEWOMAN Ay, but their sense is shut.

LADY MACBETH RUBS AT HER HANDS.

DOCTOR What is it she does now? Look, how she rubs her hands.

GENTLEWOMAN It is an accustomed action with her, to seem thus* ([in this way](#)) washing her hands: I have known her continue in this a quarter of an hour.

LADY MACBETH Yet here's a spot.

DOCTOR Hark! She speaks. I will set* ([write](#)) down what comes from her, to satisfy my remembrance the more strongly.

HE MAKES SOME NOTES.

- LADY MACBETH Out, damned spot! Out, I say! (SHE LISTENS) One; two; why, then, 'tis time to do it. Hell is murky! Fie,* (*expression of disgust, like 'tut tut'*) my lord, fie! a soldier, and afraid? What need we fear who knows it,* (*know the truth*) when none can call our power to account? Yet who would have thought the old man to have had so much blood in him?
- DOCTOR Do you mark* (*notice*) that?
- LADY MACBETH The Thane of Fife* (*Macduff*) had a wife: where is she now? What, will these hands never be clean? No more of that, my lord, no more of that: you spoil all with this starting.* (*nervous jumping*)
- DOCTOR (TO THE GENTLEWOMAN) Go to, go to* (*let's go*). You have known what you should not.
- GENTLEWOMAN She has spoke what she should not, I am sure of that. Heaven knows what she has known.
- LADY MACBETH Here's the smell of the blood still: all the perfumes of Arabia will not sweeten this little hand. Oh, oh, oh!
- DOCTOR What a sigh is there! The heart is sorely charged.
- GENTLEWOMAN I would not have such a heart in my bosom for the dignity of the whole body.* (*even to be the Queen*)
- DOCTOR Well, well, well-
- GENTLEWOMAN Pray God it be, sir.* (*yes, I hope all will be well*)
- DOCTOR This disease is beyond my practice. Yet I have known those who have walked in their sleep, who have died holily in their beds.
- LADY MACBETH Wash your hands, put on your nightgown; look not so pale. I tell you yet again, Banquo's buried; he cannot come out of his grave.
- DOCTOR Even that?
- LADY MACBETH To bed, to bed! There's knocking at the gate: come, come, come, come, give me your hand. What's done cannot be undone. To bed, to bed, to bed!
- LADY MACBETH EXITS, STILL SLEEP-WALKING.
- DOCTOR Will she go now to bed?
- GENTLEWOMAN Directly.

DOCTOR

Foul whisperings are abroad; unnatural deeds
Do breed unnatural troubles; infected minds
To their deaf pillows will discharge (*tell*) their secrets;
More needs she the divine* (*God*) than a physician.* (*doctor*)
God, God forgive us all! Look after her;
Remove from her the means of all annoyance,* (*things she might use to harm herself*)
And still keep eyes upon her. So, good night.
My mind she has mated, * (*defeated*) and amazed my sight.
I think, but dare not speak.

GENTLEWOMAN

Good night, good doctor.

THEY EXIT.

1. Creu dechrau'r olygfa. Beth mae Macbeth yn ei wneud - os yw'n gwneud unrhyw beth o gwbl - ar ddechrau'r olygfa? Mae'n gwybod bod byddin Malcolm gerllaw (er i broffwydoliaeth ddiweddaraf y Gwrachod wneud iddo deimlo'n anorchfygol). Ond mae newydd gael gwybod hefyd bod ei wraig wedi marw. Nid yw'n gofyn sut y bu farw, felly a yw'n hidio? Beth sydd ar ei feddwl? Sut gallwch chi greu dechrau cyffrous i'r olygfa er mwyn dal sylw'r gynulleidfa?
2. Creu statws y Negesydd. Beth gall y sawl sy'n chwarae rhan y Negesydd ei wneud er mwyn dangos mai statws isel sydd gan y cymeriad hwn; gwas ym mhresenoldeb Brenin?
3. Creu cymeriad y Negesydd. Penderfynwch pam mae'r Negesydd yn oedi cyn sôn wrth y Brenin am Goedwig Birnham. Ai ei deimladau am yr hyn y mae wedi'i weld neu ei deimladau am y Brenin sydd i gyfrif am hynny, neu'r ddau? Beth yw ei deimladau am y ddau beth hyn? Sut gallwch chi fel actor wneud y teimladau hyn yn glir?
4. Creu gweithred ar gyfer Macbeth. Penderfynwch beth mae Macbeth yn ei wneud yn gorfforol (os yw'n gwneud unrhyw beth o gwbl) wrth weiddi "Liar and slave" at y Negesydd.
5. Creu dau ddull o adael y llwyfan. Crëwch ddull diddorol i'r Negesydd adael y llwyfan. Pryd dylai adael? Cyn Macbeth neu ar ei ôl? A sut mae'n gadael? A yw'n rhedeg, yn cerdded, yn cropian, yn ymgrymu, yn crechwenu wrth adael? Crëwch ddull cyffrous i Macbeth adael y llwyfan. Sut mae'n teimlo ar ddiwedd yr olygfa? Yn anorchfygol neu'n ofnus? Beth mae'n ei wneud wrth adael a sut olwg sydd arno?

Act 5, Golygfa 5

INSIDE THE CASTLE. MALCOLM'S ARMY IS GETTING CLOSE AND MACBETH HAS HIS ARMOUR BESIDE HIM READY TO PUT ON. THE MESSENGER ENTERS

MACBETH Thou comest to use thy* tongue; thy story quickly. ([your](#))

MESSENGER Gracious my lord,
I should report that which I say I saw,
But know not how to do it.

MACBETH Well, say, sir.

MESSENGER As I did stand my watch upon the hill,
I looked toward Birnam, and anon,* methought, ([soon](#))
The wood began to move.

MACBETH Liar and slave!

MESSENGER Let me endure your anger, if it be not so:
Within this three miles, may you see it coming;
I say, a moving grove.* ([wood](#))

MACBETH If thou speaks false,
Upon the next tree shall thou hang alive,
Till famine* kills you! If thy speech be sooth,* ([starvation](#)) ([truth](#))
I care not if you do as much for me.

THE MESSENGER EXITS.

“Fear not, till Birnam wood
Do come to Dunsinane”; and now a wood
Comes toward Dunsinane. Arm, arm, and out!* ([put on my armour and go](#))
If this which he avouches* does appear, ([vows to be true](#))
There is no flying hence nor tarrying* here. ([flying from here or waiting here](#))
I begin to be a-weary of the sun,
And wish the state of the world was now undone.
Ring the alarm-bell! Blow, wind! come, wrack!* ([ruin](#))
At least we'll die with harness on our back.

HE EXITS.

